

การลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา

Reducing plastic use of the population in Chachoengsao Province.

กนิษฐา รัตนสินธ์

สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้รับผิดชอบบทความ

Miss Ganitta Ratanasinh

E-mail: j_jar_jar@hotmail.com

Faculty of Business Administration Program in Marketing, Ramkhamhaeng University

Corresponding author

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา (2) เพื่อศึกษาการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล (3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค ที่มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการทดสอบแบบ t-test สถิติการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม จะทำการทดสอบด้วยการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ LSD และใช้สถิติการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีเพศ และอายุ ต่างกัน ไม่มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา และประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนปัจจัยพฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการรับรู้อันตรายที่เกิดจากพลาสติก ด้านการกำจัดพลาสติก ด้านการรีไซเคิลพลาสติก และด้านการใช้สิ่งทดแทนพลาสติก มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา

คำสำคัญ: การรับรู้อันตรายที่เกิดจากพลาสติก, การกำจัดพลาสติก, การรีไซเคิลพลาสติก, การใช้สิ่งทดแทนพลาสติก

ABSTRACT

The purpose of this research is to (1) to study the reduction of plastic usage of the population in Chachoengsao province (2) to study the reduction of plastic usage of the population in Chachoengsao province classified by personal factors (3) to study the behavior of people Consume That affects the plastic consumption reduction of the population in Chachoengsao Province The sample group used in this research is 400 person in Chachoengsao province by using questionnaires as a tool for data collection. The statistics used in the analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. Hypotheses were tested using t-test statistics, One-way ANOVA statistics, and using statistics to analyze multiple regression equations (Multiple Regression Analysis)

The hypothesis test found that Population in Chachoengsao province having different gender and age does not affect the reduction of plastic usage of the population in Chachoengsao Province. And the population in Chachoengsao province that has different educational and occupation levels have an effect on reducing plastic usage of the population in Chachoengsao Province. As for consumer behavior factors In the perception of hazards caused by plastic In the field of plastic disposal Plastic recycling And the use of plastic substitutes Affecting the reduction of plastic consumption of the population in Chachoengsao Province

Keywords: Hazards caused by plastic In the field of plastic, Disposal plastic, Recycling, Use of plastic substitutes.

บทนำ

รายงานจากกรีนพีซระบุว่า ทั่วโลกผลิตขยะพลาสติกประมาณ 6,300 ล้านตัน ในจำนวนนี้ถูกนำไปรีไซเคิลราว 9% เข้าโรงงานเผาขยะ 12% และหลงเหลือปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม 79% ถ้าแนวโน้มการผลิตและการจัดการขยะยังคงดำเนินต่อไปแบบปัจจุบัน คาดการณ์ว่าภายในปี 2593 ขยะพลาสติกประมาณ 12,000 ล้านตันจะยังคงหลงเหลืออยู่ในสิ่งแวดล้อม

ด้านประเทศไทยมีปริมาณขยะพลาสติกและโฟมมากถึง 2.7 ล้านตัน หรือเฉลี่ย 7,000 ตันต่อวัน แบ่งเป็นถุงพลาสติก 80% หรือ 5,300 ตันต่อวัน หรือประมาณ 2 ล้านตัน ส่วนที่เหลือเป็นขยะโฟมประมาณ 700,000 ตัน ซึ่งต้องใช้เวลาย่อยสลายยาวนานถึง 450 ปี โดยพบว่าขยะพลาสติก 50% กำจัดไม่ถูกวิธีที่สำคัญหากใช้วิธีฝังกลบจะใช้พื้นที่มากกว่าขยะปกติถึง 3 เท่า หรือหากนำไปเผาทำลายจะทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างมาก รวมทั้งมีสารตกค้างในสิ่งแวดล้อม เนื่องจากถุงพลาสติกทำจากเม็ดปิโตรเลียม ทำให้

มีการปนเปื้อนของสารตกค้างในดินและน้ำ ส่งผลก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก สาเหตุของภาวะโลกร้อนในปัจจุบัน

ขณะที่ปี 2561 ไทยนำเข้าขยะพลาสติกมากถึง 481,381 ตัน สูงเป็นอันดับ 3 ในอาเซียน โดยถุงพลาสติก กล่องโฟม และบรรจุภัณฑ์พลาสติก คือขยะทะเล 3 อันดับแรกที่พบมากที่สุด มีจำนวนรวมกันมากกว่าหนึ่งแสนชิ้น เหล่านี้คือมลพิษที่เป็นภัยคุกคามหลักของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลโดยล่าสุดไทยประกาศเจตนารมณ์ว่าจะห้ามนำเข้าขยะพลาสติกภายในปี 2564 (พิกษามณูชฎ รักรอด, 2562)

ในช่วงปี 2559 มีนักลงทุนจีนย้ายฐานเข้ามาในประเทศไทย มีการตั้งโรงงานรีไซเคิล หรือโรงงานกำจัดขยะพลาสติก ขยะอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงของเสียอื่น ๆ ในประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยจังหวัดที่มีการตั้งโรงงานเหล่านี้มาก คือ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดราชบุรี (เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง, 2562)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ทางผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าคนไทยมีการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันจำนวนมากและยังคงส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศจำนวนมากเช่นกัน เนื่องด้วยขยะพลาสติกใช้เวลาในการย่อยสลายเป็นเวลานาน แต่ในขณะเดียวกันเรากลับใช้สิ่งของที่มาจากพลาสติกเพิ่มขึ้นทุกวันโดยไม่ตระหนักถึงผลกระทบที่จะตามมาจากการใช้พลาสติก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติก รวมถึงการตระหนักถึงผลกระทบที่ตามมาภายหลังจากการใช้พลาสติก

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค ที่มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ขอบเขตงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในงานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ บทความ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเรื่องการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจะมาจากแนวคิดและทฤษฎีอันตรายที่เกิดจากพลาสติก, พฤติกรรมการเลือกใช้สิ่งทดแทนพลาสติกของผู้บริโภค, แนวทางการลดปริมาณขยะและการกำจัดขยะพลาสติกอย่างถูกวิธี, การรีไซเคิลพลาสติก, การดำเนินการเพื่อลดการใช้พลาสติก และ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านตัวแปร คือตัวแปรที่ใช้ในงานนี้ 1) ตัวแปรอิสระ ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้บริโภค ได้แก่ การรับรู้อันตรายที่เกิดจากพลาสติก การกำจัดพลาสติก และการรีไซเคิลพลาสติก การใช้สิ่งทดแทนพลาสติก 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา

3. ขอบเขตด้านประชากร คือ ประชากรที่ใช้พลาสติกที่อาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

4. ขอบเขตด้านเวลา การใช้เวลาในการศึกษาและเก็บข้อมูลประมาณ 8 สัปดาห์ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำไปปรับใช้กับโครงการรณรงค์การลดการใช้พลาสติกได้
2. เพื่อนำไปสู่การค้นหาลู่ทางที่จะนำมาใช้แทนการใช้พลาสติก
3. เพื่อช่วยให้ปลูกจิตสำนึกในการใช้พลาสติกให้ลดลงในอนาคต
4. สามารถนำวิธีการกำจัดขยะพลาสติกและรีไซเคิลไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม

ทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลดการใช้พลาสติกแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอันตรายที่เกิดจากพลาสติก

ผลกระทบต่อสุขภาพ สารพิษในพลาสติกแม้จะยังไม่ถูกพิจารณาให้เป็นปัญหาหลักของระบบสาธารณสุข แต่การใช้งานผลิตภัณฑ์จากพลาสติกที่ไม่ถูกต้องและไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับอาหารและเครื่องดื่มอาจนำมาซึ่งการสะสมสารพิษและความเสี่ยงต่อการเกิดโรคร้ายต่าง ๆ ของผู้บริโภค สารประกอบบางชนิดที่เป็นสาเหตุของการเกิดโรค ได้แก่ สารพาทาเลต (Phthalate) สาร Vinyl chloride สาร Styrene สาร Bisphenol A และสาร Formaldehyde (คูลีพร แสงกระจ่าง, ปัทมา พลอยสว่าง และปริญดา พรหมหิตาธร, 2556)

ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

1. ก่อให้เกิดมลภาวะทางน้ำจากการเพิ่มของค่าความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี และค่าความต้องการออกซิเจนทางเคมี
2. เกิดการปนเปื้อนของผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการย่อยสลายของพลาสติกย่อยสลายได้ในสภาวะแวดล้อม
3. เกิดมลภาวะจากขยะอันเนื่องมาจากการใช้พลาสติกย่อยสลายได้ทางชีวภาพที่ถูกทิ้งหรือตกลงในสิ่งแวดล้อมที่มีสภาวะไม่เหมาะสมต่อการย่อยสลาย
4. ความเป็นพิษของคอมโพสิตที่ได้จากการหมักพลาสติกที่ย่อยสลายได้ทางชีวภาพ เนื่องจากกรรมวิธีการตกค้าง หรือใช้สารเติมแต่งที่มีความเป็นพิษ และส่งผลกระทบต่อพืชและสัตว์ที่อาศัยอยู่ในดิน
5. เกิดสารประกอบที่ไม่ย่อยสลาย
6. เกิดการตกค้างของสารเติมแต่งที่เติมลงในพลาสติกที่ย่อยสลายได้ (คูลีพร แสงกระจ่าง, ปัทมา พลอยสว่าง และปริญดา พรหมหิตาธร, 2556, หน้า42)

ดังนั้น การรับรู้อันตรายที่เกิดจากพลาสติก หมายถึง สารเคมีที่ใช้ในการผลิตพลาสติกสำหรับนำมาใช้เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับบรรจุอาหาร แล้วเกิดการใช้ที่ไม่ถูกวิธีจนทำให้

สารเคมีต่าง ๆ ที่อยู่ในพลาสติกออกจากการปนเปื้อนกับอาหารซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค อีกทั้งสารเคมีที่อยู่ในพลาสติกยังส่งผลสิ่งแวดล้อมให้เกิดภาวะโลกร้อนและมลภาวะเป็นพิษ

2. พฤติกรรมการเลือกใช้สิ่งทดแทนพลาสติกของผู้บริโภค

พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมนั้นจะช่วยก่อให้เกิดการลดปริมาณขยะได้ อันเนื่องมาจากการเลือกใช้สิ่งของที่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการคิดก่อนซื้อ ทุกครั้งที่คิดจะซื้อของให้ลองสังเกตดูว่า เราจะช่วยลดขยะได้อย่างไร คิดก่อนที่จะซื้อ เปลี่ยนความคิดเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
2. การเลือกซื้อของที่รีไซเคิลได้ ด้วยการเลือกซื้อของโดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยของบรรจุภัณฑ์
3. เลี่ยงผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้ง เพื่อลดปริมาณขยะและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรของโลกได้อีกทางหนึ่ง
4. ลดปริมาณการจับจ่ายของใช้ ของใช้บางอย่างเราก็ไม่ได้ใช้เป็นประจำ หรือบางครั้งก็มีความจำเป็นต้องใช้ในงานสำคัญแค่ครั้งเดียว เราควรจะหยิบยืมจากคนใกล้ตัวดูก่อน หรือจะใช้บริการร้านเช่าชุด หรืออุปกรณ์ก็ได้
5. การซื้อของมือสอง อาจดูเป็นวิธีที่ไม่ได้ช่วยลดขยะภายในบ้าน แต่ก็เป็นโอกาสที่คุณจะช่วยลดปริมาณขยะให้โลกของเรา เหมือนเป็นการหมุนเวียนของที่ยังใช้ประโยชน์ได้อยู่กลับมาใช้อีกครั้ง (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2557)

ดังนั้น การใช้สิ่งทดแทนพลาสติก หมายถึง การรู้จักเลือกหลีกเลี่ยงบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก และเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถทดแทนการใช้พลาสติก เช่น เลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษ หรือเลือกใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก เป็นต้น

3. แนวทางการลดปริมาณขยะและการกำจัดขยะพลาสติกอย่างถูกวิธี

1. การคัดแยกขยะมีผลให้สามารถลดปริมาณขยะลงได้ ประหยัดงบประมาณลง เพราะเหลือปริมาณขยะจริงที่กำจัดหรือทำลายน้อยลง สามารถได้วัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ และช่วยสงวนทรัพยากรธรรมชาติและประหยัดพลังงาน ช่วยให้มีสิ่งแวดล้อมดีขึ้น
2. การนำขยะพลาสติกใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่มี 5 วิธี ดังนี้ 1) การนำกลับมาใช้ซ้ำ 2) การหลอมขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ 3) การเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์ของเหลวและก๊าซ 4) การใช้เป็นเชื้อเพลิงโดยตรง 5) การใช้เป็นวัสดุประกอบ (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559, หน้า9-10)

ดังนั้น การกำจัดพลาสติก หมายถึง การคัดแยกขยะที่เป็นพลาสติกออกจากขยะทั่วไปก่อนจะนำมาทิ้ง เพื่อทำการฝังกลบให้เกิดการย่อยสลาย หรือการคัดแยกเพื่อนำพลาสติกที่ไปใช้แปรสภาพให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง

4. การรีไซเคิลพลาสติก

ขั้นตอนการรีไซเคิลพลาสติก มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนตรวจสอบและแยกสิ่งที่ไม่ปะปนออกจากขยะพลาสติก
2. ขั้นตอนตัดบดและทำความสะอาด
3. ขั้นตอนคัดแยกประเภทพลาสติก

4. ขั้นตอนทำให้แห้ง
5. ขั้นตอนการหลอมด้วยความร้อนและความดัน
6. ขั้นตอนการกรอง
7. ขั้นตอนการทำเม็ดพลาสติก

การนำเม็ดพลาสติกกรีไซเคิลมาขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ได้จะมีสมบัติทางกายภาพลดลง ทำให้ในบางครั้งโรงงานจะนำเม็ดพลาสติกใหม่มาผสมกับเม็ดพลาสติกกรีไซเคิลมาขึ้นรูปเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีสมบัติดีขึ้น นอกจากนี้ เรื่องของความบริสุทธิ์ก็มีความสำคัญต่อสมบัติของพลาสติกแต่ละชนิดในการเลือกเพื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ หากใช้กระบวนการแยกพลาสติกที่ไม่ดีพออาจทำให้ไม่ได้พลาสติกกรีไซเคิลที่บริสุทธิ์ (ธนาวัต ลี้จากภัย, 2560)

ดังนั้น การรีไซเคิลพลาสติก หมายถึง การนำพลาสติกที่ใช้แล้วมาผ่านกระบวนการต่าง ๆ แล้วนำมาขึ้นรูปเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ และนำผลิตภัณฑ์ที่ได้นั้นหมุนเวียนกลับมาใช้อีกครั้งในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป

5. การดำเนินการเพื่อลดการใช้พลาสติก

การดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานเป็นการดำเนินงานโดยภาครัฐร่วมมือกับภาคเอกชนโดยเฉพาะผู้ค้าปลีกดำเนินกิจการต่าง ๆ เช่น โครงการ 45 วัน รวมพลังลดถุงพลาสติกลดโลกร้อน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้า สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการรณรงค์เนื่องในวันคุ้มครองโลก 22 เมษายน ถึง 5 มิถุนายน 2552 เพื่อให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภคในการลดใช้ถุงพลาสติกและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภค (กรมส่งเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อม, 2552) และโครงการโนแบ็กโนบาท (No bag no baht) โดยกรุงเทพมหานครเริ่มดำเนินการใน พ.ศ.2553 รวมทั้งห้างร้านต่าง ๆ ได้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการลดใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง เช่น หากไม่รับถุงพลาสติกจะได้รับแต้มสะสมหรือส่วนลดเพิ่มเติม หรือห้างสรรพสินค้ามีการใช้ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายได้แทน อย่างไรก็ตามการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่ายังไม่มีรายงานการประเมินผลที่ชัดเจน (วราภรณ์ ศรนิล, 2555)

นอกจากนี้ กรมควบคุมมลพิษและหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการลดการใช้พลาสติกและโฟมอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการตามมาตรการทางด้านสังคมโดยสมัครใจ (Volunteer Programs) อาทิ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการลดการใช้พลาสติก และการส่งเสริมการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีการส่งเสริมการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น และในพ.ศ.2558-2559 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟมร่วมกับสถานประกอบการร่วมกับภาคีความร่วมมือภาคธุรกิจเอกชน ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ ดำเนินการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกภายใต้โครงการ “เมืองสะอาด คนในชาติมีสุข” เพื่อสร้างความตระหนักให้กับผู้ที่มีส่วนร่วมในการก่อให้เกิดขยะถุงพลาสติกได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคไปในทางที่ไม่ก่อให้เกิดขยะถุงพลาสติกอย่างไม่จำเป็น โดยมีการประชาสัมพันธ์พร้อมออกแคมเปญรณรงค์

เพื่อจูงใจให้ลูกค้าลดการใช้ถุงพลาสติก เช่น การเพิ่มคะแนนสะสมเพื่อแลกของกำนัลและการมอบคูปองส่วนลดให้กับลูกค้า เป็นต้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2560)

ดังนั้น การลดการใช้พลาสติก หมายถึง การร่วมมือร่วมใจกันของทุกภาคส่วนในการออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนร่วมกันลดการใช้พลาสติกโดยใช้เท่าที่จำเป็นและรู้คุณค่าเพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นช่วยกันรณรงค์เกี่ยวกับการลดการใช้พลาสติก การออกแคมเปญสะสมคะแนนแลกของรางวัลเมื่อไม่รับถุงพลาสติก เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือผู้ใช้พลาสติกของประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ที่ค่า ∞ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยจะเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด โดยมีรายละเอียดประกอบด้วย

1. ข้อมูลคุณสมบัติส่วนบุคคล ประกอบด้วยรายได้ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 4 ข้อ
2. ข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภค ประกอบด้วย การรับรู้อันตรายที่เกิดจากพลาสติก การกำจัดพลาสติก การรีไซเคิลพลาสติก และการใช้สิ่งทดแทนพลาสติก มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 17 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่าความคิดเห็น 5 ระดับ โดยมีการใช้คะแนนเพื่อตีความหมาย ดังนี้ เห็นด้วยน้อยที่สุด = 1, เห็นด้วยน้อย = 2, เห็นด้วยปานกลาง = 3, เห็นด้วยมาก = 4, เห็นด้วยมากที่สุด = 5
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการลดการใช้พลาสติก มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 6 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่าความคิดเห็น 5 ระดับ โดยมีการใช้คะแนนเพื่อตีความหมาย ดังนี้ เห็นด้วยน้อยที่สุด = 1, เห็นด้วยน้อย = 2, เห็นด้วยปานกลาง = 3, เห็นด้วยมาก = 4, เห็นด้วยมากที่สุด = 5
4. เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 1 ข้อ
5. เกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็นเป็นช่วงคะแนนมีระดับการวัดดังนี้ ค่าเฉลี่ย $1.00 - 1.80 =$ เห็นด้วยน้อยที่สุด, $1.81 - 2.60 =$ เห็นด้วยน้อย, $2.61 - 3.40 =$ เห็นด้วยปานกลาง, $3.41 - 4.20 =$ เห็นด้วยมาก และ $4.21 - 5.00 =$ เห็นด้วยมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การรายงานผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การรายงานผลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัยที่ 1 กลุ่มประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน น่าจะทำให้การลดการใช้พลาสติกต่างกัน ใช้สถิติทดสอบหาความแตกต่างค่า t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างที่มีจำนวน 2 กลุ่ม และ ค่าเอฟ (F-test) หรือการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: One-way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป และเมื่อพบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม จะทำการทดสอบด้วยการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ (Multiple Comparisons) ด้วยวิธีของ LSD

การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้บริโภค น่าจะมีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้สถิติการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย เรื่องการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการลดการใช้พลาสติกของประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวม มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการลดการใช้พลาสติกของประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีเพศและอายุต่างกัน มีการลดการใช้พลาสติกไม่ต่างกัน

2.2 ประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีการลดการใช้พลาสติกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยพฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการรับรู้อันตรายที่เกิดจากพลาสติก ด้านการกำจัดพลาสติก ด้านการรีไซเคิลพลาสติก และด้านการใช้สิ่งทดแทนพลาสติก มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการลดการใช้พลาสติกของประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก ผู้วิจัยเห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่มีความตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการลดปริมาณการใช้พลาสติกมากในปัจจุบัน เพื่อที่จะช่วยกันลดปัญหาทางด้านระบบนิเวศต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำลาย

ธรรมชาติด้วยน้ำมือของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมควบคุมมลพิษ (2560) กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม พร้อมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม โดยได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ “ลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟมของหน่วยงานภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” โดยมี 16 หน่วยงานเข้าร่วมโครงการ เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินการจัดการขยะแก่หน่วยงานอื่น ๆ และมีเป้าหมายให้จำนวนถุงพลาสติกและกล่องโฟมที่ทิ้งในถุงขยะลดลงร้อยละ 20 โดยมีหน่วยงานที่สามารถลดการใช้ถุงพลาสติกได้ตามเป้าหมายจำนวน 3 หน่วยงาน โดยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นหน่วยงานที่ลดถุงพลาสติกได้สูงที่สุดร้อยละ 97 และมีหน่วยงานที่ลดการใช้กล่องโฟมได้ตามเป้าหมายจำนวน 5 หน่วยงาน โดยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นหน่วยงานที่ลดกล่องโฟมได้สูงที่สุดร้อยละ 96 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาธิต เชื้ออยู่นาน และคณะ (2561) นิสิตมักปฏิบัติตามมาตรการไม่ใช้ถุงพลาสติกมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 45.53 และเห็นความสำคัญต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยนิสิตมักจะให้ความสำคัญในการเลือกผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายง่ายและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.30

2. ผลการวิจัยการลดการใช้พลาสติกของประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.1 ประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีเพศต่างกัน มีการลดการใช้พลาสติกไม่ต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า คนในสังคมปัจจุบันมีพฤติกรรมการบริโภคที่อาศัยความสะดวกสบายมากขึ้น ซึ่งจากภาวะที่บรรจุก้นนั้นผู้ชายมักจะเป็นฝ่ายที่จัดหาไว้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จุฑาทิพย์ ชรินทร์อารักษ์ (2540) ที่ระบุว่า การซื้ออาหารจากแหล่งจำหน่ายที่ต่างกันอาจได้รับบรรจุก้นที่ต่างชนิดและแตกต่างกัน เช่น ซื้อผลิตภัณฑ์อาหารจากซูเปอร์มาร์เก็ตก็อาจได้รับบรรจุก้นที่แตกต่างจากซื้ออาหารจากตลาดสด เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชต์พริษฐา พันธุ์ดี และคณะ (2555) เพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้การใช้ถุงพลาสติกในครอบครัว

2.2 ประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีอายุต่างกัน มีการลดการใช้พลาสติกไม่ต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การที่คนส่วนมากอาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัว ซึ่งภายในครอบครัวก็จะมีคนหลายรุ่นอยู่ร่วมกัน เช่น รุ่นปู่ย่าตายาย รุ่นพ่อแม่ รุ่นลูก รุ่นหลาน เป็นต้น ซึ่งบุคคลภายในครอบครัวมีส่วนสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน ที่เป็นพฤติกรรมที่ทำกันทุกวันจนเกิดความเคยชิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุขยมาศ (2559) ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่และบทบาทในการอบรมสั่งสอนสมาชิกภายในครอบครัว เป็นสถาบันที่ให้การอบรมสั่งสอนที่สำคัญที่สุด เรียกว่า "เป็นพื้นฐานของสังคม" โดยมุ่งเน้นให้รู้จักค่านิยมพื้นฐานทางวัฒนธรรม การพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และการปรับตัวเข้ากับสังคมต่อไปในอนาคต และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชต์พริษฐา พันธุ์ดี และคณะ (2555) ที่บอกว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัวอย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการลดการใช้พลาสติกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การที่คนเราได้รับการศึกษาไม่เท่ากันย่อมทำให้มีความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกันออกไป การรับข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากสื่อต่าง ๆ ก็จะมีส่งผลให้

มีความคิดเห็นและการแสดงออกด้านพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อีวาน เปโตรวิช พาฟลอฟ (1904) ว่าการเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตจำนวนมากเกิดจากการวางเงื่อนไข กล่าวคือ การตอบสนองหรือ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นต่อสิ่งเร้าหนึ่งมักมีเงื่อนไขหรือ สถานการณ์เกิดขึ้น ซึ่งในสภาพปกติหรือในชีวิตประจำวัน การตอบสนองเช่นนั้นอาจไม่มี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชต์พริชฐา พันธุ์ดี และคณะ (2555) ที่บอกว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัวอย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีอาชีพต่างกัน มีการลดการใช้พลาสติกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากการทำงานที่แตกต่างกันส่งผลให้อยู่ในสภาพแวดล้อมและสังคมที่ต่างกัน มีวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกัน จึงทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกในแต่ละอาชีพก็ย่อมมีความแตกต่างกัน อย่างเช่นบางอาชีพที่ต้องการความสะดวกรวดเร็วก็อาจไม่ได้มีความคำนึงถึงการใช้พลาสติกเท่าไรนัก เนื่องจากเวลาที่จำกัด และปัจจุบันก็ยังไม่ได้มีการบังคับใช้มาตรการลดใช้พลาสติกอย่างจริงจัง สอดคล้องกับแนวคิดของ อัจฉราพรรณ ลิฬพันธ์และวิษณุ เหลืองลออ (2557) ประชาชนส่วนมากที่รู้จักโครงการลดการใช้ถุงพลาสติก มันจะรู้จักจากสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ เหตุผลที่ทำให้ลดการใช้ถุงพลาสติกคือ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ลดภาวะโลกร้อน โดยได้รับอิทธิพลจากบุตรหลาน ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงและเพื่อนร่วมงาน เป็นแบบอย่าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชต์พริชฐา พันธุ์ดี และคณะ (2555) ที่บอกว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัวอย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค ที่มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา

3.1 ปัจจัยพฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการรับรู้อันตรายที่เกิดจากพลาสติก มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าประชากรมีการใช้พลาสติกมากจนเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของทุกคนไปแล้ว จึงทำให้ไม่ได้เกิดการคำนึงถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากสารเคมีที่อยู่ในพลาสติก อีกทั้งยังมีการใช้พลาสติกที่ไม่ถูกวิธีซึ่งเป็นความเข้าใจผิด หรือเกิดจากพฤติกรรมที่ทำกันจนเกิดความเคยชินจนไม่ได้คำนึงว่าจะมีสารเคมีออกมาปนเปื้อนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัชต์พริชฐา พันธุ์ดี และคณะ (2555) ที่บอกว่า ผู้บริโภคชอบจัดอาหารในครอบครัวยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของพลาสติกและคุณสมบัติของพลาสติกซึ่งส่งผลต่อความรู้ในเรื่องถุงพลาสติก โดยข้อมูลที่ทราบมักเป็นความรู้ในเรื่องมลภาวะหรืออันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและโลกร้อนมากกว่าอันตรายต่อสุขภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรวุฒิ สงครามศรี (2548) ผู้บริโภคยังขาดความรู้และความเข้าใจในการซื้อ ตลอดจนเลือกใช้ภาชนะพลาสติกแต่ละประเภทที่ถูกต้อง ส่งผลให้สารเคมีต่าง ๆ ปนเปื้อนลงไปในอาหารได้

3.2 ปัจจัยพฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการกำจัดพลาสติก มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การกำจัดขยะพลาสติกที่ถูกวิธีจะเป็นอีกวิธีหนึ่งซึ่งทำให้ขยะพลาสติกที่จะต้องถูกทิ้งให้ย่อยสลายลดลง และทำให้การผลิตพลาสติกใหม่ลดลงด้วย เนื่องจากเราสามารถคัดกรองพลาสติกที่ยังสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อีกมากมายไปก่อให้เกิดประโยชน์ โดยการใช้ซ้ำหรือต่อยอดด้วยการนำไปรีไซเคิลให้กลับมาใช้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฐิตินันท์ ศรีสถิต (2562) กล่าวว่า ผู้บริโภคอย่างเรา ๆ แม้จะพยายามระมัดระวังการรับพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งด้วยสัพพัตถวิธแล้ว

แต่ก็ยังมีพลาสติกอีกจำนวนไม่น้อยที่หลังไหลเข้ามาสู่ชีวิตประจำวันโดยมีอาจหลีกเลี่ยง มันจึงไม่ใช่นักที่จะเป็นมนุษย์ปลอดขยะพลาสติก แต่ขณะเดียวกันมันก็ไม่ยากเกินที่จะส่งต่อขยะพลาสติกของเราให้ไปอยู่ถูกที่ถูกทางและก่อปัญหาสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เพียงลองปฏิบัติตามแนวทางดังนี้ ล้างสารพันพลาสติกที่เคยบรรจุอาหารและเครื่องดื่มจากนั้นคัดเลือกพวกที่ยังไม่หมดประโยชน์เก็บไว้ใช้ซ้ำและแยกพลาสติกกรีไซเคิลได้ไว้สำหรับขายต่อให้ร้านรับซื้อหรือส่งให้โครงการรับซื้อหรือรับบริจาคเป็นการเฉพาะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมมิกา ปลายสุวรรณ (2549) การกำจัดขยะพลาสติกในครัวเรือนของประชากร ต.น้ำแพร่ อ.หางดง จ.เชียงใหม่ ส่วนมากจะเผา รองลงมารวบรวมไว้สำหรับขาย และนำกลับมาใช้ซ้ำ การนำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วมารวบรวมเพื่อขายให้แก่รถซาเล้ง เป็นวิธีหนึ่งในการจัดการกับขยะพลาสติก

3.3 ปัจจัยพฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการรีไซเคิลพลาสติก มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจุบันมีการรีไซเคิลพลาสติกเป็นที่สนใจอย่างมากในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการลดปัญหาภาวะโลกร้อน การพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งรวมถึงการนำพลาสติกไปรีไซเคิลด้วย ซึ่งเป็นทัศนคติที่ดีและน่าสนับสนุนเป็นอย่างมาก ปัจจุบันเราจะเห็นสิ่งประดิษฐ์มากมายที่เกิดจากวัสดุที่ไม่ได้ใช้แล้วนำมาทำให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง เช่น โคมไฟที่ทำจากขวดน้ำดื่มที่ไม่ใช้แล้ว แจกันหรือกระถางต้นไม้ที่ทำจากพลาสติกเหลือใช้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (2560) การรีไซเคิลพลาสติกยังไม่ได้ได้รับความนิยมมากนัก แต่ก็กำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่เราให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การนำพลาสติกที่ผ่านการใช้งานแล้วกลับมารีไซเคิลใช้ซ้ำจึงเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้เรารักษาความสวยงามและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติไว้ได้ ซึ่งอีกไม่นานเราก็จะก้าวข้ามเข้าสู่ศตวรรษใหม่ที่วิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ จะได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น คนแห่งศตวรรษใหม่อาจต้องเปลี่ยนนิสัยทัศนคติเกี่ยวกับพลาสติก เมื่อพลาสติกที่ผ่านการใช้งานแล้วในศตวรรษหน้าไม่ได้กลายเป็นขยะอีกต่อไป แต่กลับกลายเป็นทรัพยากรสำคัญในการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี พิพัฒน์วัฒนากุล (2561) การรีไซเคิลพลาสติกเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาความรุนแรงของปัญหาที่ปลายทาง ช้ำยังอาจทำให้ปัญหาเกิดความซับซ้อนขึ้นไม่ว่าจะทำให้เกิดพลาสติกคุณภาพต่ำเพิ่มขึ้น ปัญหาน้ำและอากาศเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการรีไซเคิลที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของชุมชนรอบโรงงานรีไซเคิล และอื่น ๆ อีกมากมาย

3.4 ปัจจัยพฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการใช้สิ่งทดแทนพลาสติก มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจุบันมีหลากหลายองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้ามาให้ความใส่ใจในเรื่องของการลดการใช้พลาสติก มีการคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้แทนพลาสติกมากมาย และมีแคมเปญให้ร่วมสนุกสะสมแต้มแลกของรางวัล รวมถึงการได้รับส่วนลดต่าง ๆ จากการที่นำภาชนะมาใส่เอง ทำให้ประชากรเกิดความตื่นตัวกับเรื่องของการลดการใช้พลาสติกเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สาธิต เชื้ออยู่นาน และคณะ (2561) การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก เป็นการประหยัดพลังงานอย่างง่าย ๆ ที่ทุกคนสามารถทำได้ ซึ่งความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการมหาวิทยาลัยสีเขียว

ทำให้นิสิตมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปในทิศทางที่ดี ช่วยลดภาวะโลกร้อน และช่วยรักษาสมดุลทางธรรมชาติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิโบล ตรีเสนห์จิต (2553) ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อถุงผ้าในระดับมาก เนื่องจากผู้บริโภคในปัจจุบันเริ่มหันมาให้ความสนใจและมีความตื่นตัวในด้านการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะ

ปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคล โดยแบ่งเป็นด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ทำให้การลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราต่างกัน หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการลดการใช้พลาสติก ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงควรให้ความสำคัญในการรณรงค์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลดการใช้พลาสติก รวมถึงการมุ่งเป้าหมายในการจัดโครงการหรือแคมเปญร่วมลดใช้พลาสติก โดยการมุ่งเน้นเนื้อหาในการทำโครงการให้กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา ผู้ทำอาชีพรับจ้าง และอื่น ๆ เพื่อที่จะทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกให้เกิดผลมากขึ้น เพื่อสร้างสังคมที่ดีและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการร่วมการอนุรักษ์โลกของเราให้ดำรงอยู่ต่อไปในสภาพแวดล้อมที่ดีและอุดมสมบูรณ์มากขึ้น

ในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศและด้านอายุ พบว่ามีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราไม่ต่างกัน หน่วยงานทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมรณรงค์อาจไม่ต้องเน้นประเด็นในด้านของเพศและอายุ เนื่องจากพฤติกรรมที่จะทำให้เกิดการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรานั้นไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของเพศและอายุ แต่ขึ้นอยู่กับ การให้ความรู้ที่ถูกต้อง และการเริ่มปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยพฤติกรรมผู้บริโภค

ปัจจัยพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบไปด้วย ด้านการรับรู้อันตรายที่เกิดจากพลาสติก ด้านการกำจัดพลาสติก ด้านการรีไซเคิลพลาสติก และด้านการใช้สิ่งทดแทนพลาสติก โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านการรับรู้อันตรายที่เกิดจากพลาสติก จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการรับรู้อันตรายที่เกิดจากพลาสติกนั้นมีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องในการร่วมรณรงค์ในหลากหลายช่องทาง โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ประชากรได้ทราบถึงผลที่จะเกิดขึ้นต่อสุขภาพของตนเองและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการใช้พลาสติกแต่ละประเภทอย่างถูกวิธี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่อาหารและสิ่งแวดล้อม

2. ด้านการกำจัดพลาสติก จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการกำจัดพลาสติก นั้นมีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนั้นจึงควรเสริมความรู้ในด้านการคัดแยกขยะพลาสติกก่อนนำไปกำจัดทิ้ง เพราะการคัดแยกนั้นทุกคนสามารถทำได้ ช่วยลดการปนเปื้อนที่จะส่งผล

ต่อทรัพยากรทางดินและน้ำ อีกทั้งการคัดแยกขยะพลาสติกก่อนนำไปทิ้งนั้นยังช่วยให้มีขยะพลาสติกลดน้อยลง เนื่องจากการกำจัดขยะเหล่านี้นิยมใช้วิธีการฝังกลบ และการฝังกลบนั้นก็ใช้เวลานานกว่า 450 ปี ต่อถุงพลาสติก 1 ใบ และจะเกิดผลดีอย่างยิ่งถ้าหากว่าเราสามารถคัดแยกและนำพลาสติกที่ใช้แล้วกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง

3. ด้านการรีไซเคิลพลาสติก จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการรีไซเคิลพลาสติก นั้นมีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนั้น เราต้องช่วยกันเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการรีไซเคิล โดยเริ่มจากการคัดแยกขยะพลาสติกที่ยังสามารถไปรีไซเคิลได้ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเราเองสามารถทำได้ง่าย ๆ ด้วยตัวเราเอง โดยจะเห็นได้ว่าปัจจุบันมีหลายโครงการที่เปิดรับขยะพลาสติกที่สามารถรีไซเคิลได้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอีกครั้ง เช่น โครงการหลังคาเขียวของมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก ที่เปิดรับบริจาคกล่องเครื่องดื่มบริโภคแล้วไปรีไซเคิลเป็นหลังคาเป็นต้น และสามารถปลูกฝังให้แกเยาวชนรุ่นต่อไปได้เห็นและเรียนแบบพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีนำไปใช้ได้อีกด้วย

4. ด้านการใช้สิ่งทดแทนพลาสติก จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการใช้สิ่งทดแทนพลาสติก นั้นมีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนั้นเราทุกคนต้องร่วมกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พลาสติกเพียงเพื่อความสะดวกสบายมาร่วมมือกันไม่รับถุงพลาสติกเมื่อซื้อสินค้าเล็กน้อยจากร้านสะดวกซื้อ หรือพกถุงผ้าทุกครั้งเมื่อออกไปซื้อของ หรือเมื่อจะออกไปซื้อน้ำก็จะพกแก้วเก็บความเย็นไปด้วย พฤติกรรมเช่นนี้เป็นตัวอย่างของการเป็นส่วนหนึ่งของคนในสังคมที่จะช่วยกันคนละไม้ละมือในการร่วมกันลดขยะที่เกิดจากพลาสติกได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่อาจส่งผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา เช่นการนำหลักการ 5 R (Reduce, Reuse, Recycle, Repair, Reject) เข้ามาร่วมในการวิเคราะห์ด้วย เพื่อที่จะได้นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางในการลดการใช้พลาสติกได้ครอบคลุมเนื้อหามากยิ่งขึ้น

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นเพียงประชากรที่อยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทราเท่านั้น และเป็น การเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ ซึ่งอาจไม่ได้เก็บข้อมูลทุกอำเภออย่างทั่วถึง ดังนั้นเพื่อให้มีการเก็บข้อมูลได้ทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่มากยิ่งขึ้น อาจเปลี่ยนวิธีการเก็บข้อมูล หรือเปลี่ยนกลุ่มประชากรให้มีขนาดใหญ่ขึ้นสำหรับศึกษาข้อมูลพฤติกรรมได้มากขึ้น

3. การเลือกใช้เทคนิคในการวิจัย อาจมีการนำเสนอวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความหลากหลายกว่าเดิม

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2557) *คู่มือการสร้างวินัยสู่การจัดการขยะที่ยั่งยืน*.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ฐิตินันท์ ศรีสถิต. (2562) *ขยะพลาสติก*. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562. จาก <https://themomentum.co/plastic-diary-ep2/>
- ธนาวัต ลี้จากภัย. (2560) *ขั้นตอนการรีไซเคิลพลาสติก*. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 4 ตุลาคม 2562. จาก www.guangleeplastic.com/Article/Detail/67533
- นิโลบล ตรีเสนห์จิต. (2553) *แรงจูงใจและทัศนคติด้านผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อถุงผ้าในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บุษยมาศ. (2559) *ครอบครัวเป็นพื้นฐานแรกในการดำรงชีวิต*. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/409462>
- พิชามณูญ์ รักรอด. (2562) *คนไทยใช้ถุงพลาสติกมากถึง 5,300 ตัน/วัน เอกชนหนุนยกเลิกพลาสติกใช้ครั้งเดียว*. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 1 ตุลาคม 2562. จาก <https://www.bltbangkok.com/CoverStory>
- เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง. (2562) *วิกฤติ"ขยะพลาสติก"ในไทยแนะรัฐออกก.ม.ค่านิ่งชีวิตคน*. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 14 ตุลาคม 2562. จาก <https://www.komchadluek.net/news/edu-health/375929>
- รัชต์พริษฐา พันธุ์ดี และคณะ. (2555) *ความรู้และพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี*. งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วราภรณ์ ศรนิล. (2555) *มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก : ประสบการณ์ของต่างประเทศกับการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย*. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, สถาบันชาติพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ศุภชัย เทคโนโลยิลหะและวัสดุแห่งชาติ. (2560) *พลาสติกรีไซเคิล*. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 8 พฤศจิกายน 2562. จาก <https://www.mtec.or.th/bio-plastic/what-is-plastic/recycle-plastic.html>
- สาธิต เชื้ออยู่นาน และคณะ. (2561) *พฤติกรรมการบริโภค ความเข้าใจ และทัศนคติต่อการรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมธุรกิจร้านสะดวกซื้อ ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา*. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ปีที่20, มหาวิทยาลัยพะเยา
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559) *ขยะพลาสติก : ภัยใกล้ตัว*. เอกสารวิชาการ, สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อัจฉราพรรณ ลีพันธ์และวิษณุ เหลืองลออ. (2557) *เจตคติและพฤติกรรมการลดใช้ถุงพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร*. วารสารวิชาการ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- อัญชลี พิพัฒน์วัฒนากุล. (2561) *รีไซเคิลพลาสติก การจัดการขยะที่ปลายทาง*. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 8 พฤศจิกายน 2562. จาก <https://www.greenpeace.org/thailand/story/2382/plastic-recycle/>

อีวาน เปโตรวิช พาฟลอฟ. (1904) *ทฤษฎีการเรียนรู้*. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 17 ตุลาคม 2562.
จาก http://edunewbox.blogspot.com/p/blog-page_27.html